

**GŁÓWNY URZĄD
NADZORU
BUDOWLANEGO**

KATASTROFY BUDOWLANE

w 2011 roku

Warszawa, marzec 2012 rok

1. WSTĘP

Katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów (art. 73 ust.1 ustawy – *Prawo budowlane*)

Główny Urząd Nadzoru Budowlanego prowadzi monitoring katastrof budowlanych. Informacje o zaistniałych katastrofach są przekazywane do GUNB przez powiatowych lub wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 76 ust.1 pkt 2 ustawy – *Prawo budowlane*.

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn katastrof prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji – powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (art. 76 ust.1 pkt 1 w związku z art. 74 ustawy). Postępowanie to może przejść organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (art. 77 ustawy – *Prawo budowlane*).

Osoby winne powstania katastrofy budowlanej podlegają odpowiedzialności zawodowej oraz karnej. Odpowiedzialność zawodowa dotyczy osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, tj. projektanta, kierownika budowy (*robót*), inspektora nadzoru inwestorskiego, którzy posiadają odpowiednie uprawnienia budowlane i są członkami właściwej okręgowej izby zawodowej.

W Departamencie Prawno-Organizacyjnym GUNB jest prowadzony elektroniczny Rejestr Katastrof Budowlanych – do którego terenowe organy nadzoru budowlanego wprowadzają dane o zaistniałych katastrofach. Rejestr Katastrof Budowlanych (*RKB*) jest dostępny tylko dla upoważnionych przedstawicieli organów nadzoru budowlanego. Na podstawie danych wprowadzonych do ww. rejestru w GUNB dokonuje się analizy katastrof budowlanych, które wydarzyły się w poprzednim roku. Wyniki analiz są publikowane na stronie internetowej GUNB (www.gunb.gov.pl).

Aktualną analizę katastrof budowlanych z 2011 r. przeprowadzono, wykorzystując dane uzyskane z RKB w dniu 07.03.2012 r.

2. KATASTROFY BUDOWLANE W 2011 ROKU

2.1 Katastrofy w 2011 r. w podziale na województwa

W 2011 roku zarejestrowano **648** katastrof budowlanych (*tj. o 83 katastrofy mniej niż w 2010 r.*). Katastrofy występowały we wszystkich województwach, od 1 w woj. zachodniopomorskim do 299 katastrof w woj. łódzkim. Ich rozkład w układzie poszczególnych województw – zilustrowano na rys. 1.

Najwięcej katastrof miało miejsce w województwach:

- łódzkim **299** katastrof (*46,14% ogólnej liczby katastrof*),
- wielkopolskim **86** katastrof (*13,27% ogólnej liczby katastrof*),
- mazowieckim **63** katastrofy (*9,72% ogólnej liczby katastrof*),
- lubelskim **42** katastrofy (*9% ogólnej liczby katastrof*).

Liczba katastrof w pozostałych województwach (w układzie rosnącym):

- zachodniopomorskie – **1** katastrofa,
- pomorskie i podkarpackie – po **8** katastrof,
- warmińsko-mazurskie i podlaskie – po **10** katastrof,
- śląskie – **12** katastrof,
- świętokrzyskie – **13** katastrof,
- dolnośląskie – **15** katastrof,

- lubuskie – **17** katastrof,
- małopolskie – **18** katastrof,
- kujawsko-pomorskie – **21** katastrof,
- opolskie – **25** katastrof.
-

2.2. Katastrofy budowlane w podziale na kategorie

Zgodnie z przyjętym w Rejestrze Katastrof Budowlanych podziałem, katastrofy zostały zaliczone do:

- **kategorii I** – obejmującej katastrofy nie wynikające ze zdarzeń losowych lub
- **kategorii II** – obejmującej katastrofy **wynikające z przyczyn losowych**. Zalicza się do nich katastrofy powstałe na skutek działania sił natury (*powodzie, silne wiatry, obfity śnieg, uderzenia pioruna*), a także wybuchu gazu, uderzenia samochodu w budynek, wybuchu kotłów c. o., itp.

Struktura **648** katastrof budowlanych, które miały miejsce w 2011 r., z punktu widzenia podziału na ww. kategorie jest następująca (rys. 2):

- **418** katastrof zaliczono do kategorii I (**65% ogólnej liczby katastrof**),
- **230** katastrof zaliczono do kategorii II (**35% ogólnej liczby katastrof**).

Zmniejszenie w stosunku do lat poprzednich liczby katastrof budowlanych wywołanych przyczynami losowymi wynika z mniejszej liczby w 2011 r. zagrożeń klimatycznych związanych z powodziami i huraganowymi wiatrami. Huraganowe wiatry wystąpiły, w większej skali, tylko w woj. łódzkim i lubelskim.

2.3 Struktura katastrof budowlanych z uwagi na czas ich wystąpienia

Struktura katastrof budowlanych z uwagi na czas ich wystąpienia przedstawia się następująco:

1) **40** katastrof (**6,2% ogólnej liczby katastrof**) nastąpiło w czasie prowadzenia robót budowlanych, w tym:

- **18** katastrof (**2,8% ogólnej liczby katastrof**) w trakcie budowy obiektu,
- **21** katastrof (**3,2% ogólnej liczby katastrof**) podczas prowadzenia robót budowlanych w istniejącym obiekcie – podczas rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, remontu, rozbiórki,
- **1** katastrofa nastąpiła podczas rozbiórki całego obiektu;

2) **608** katastrof (**93,8% ogólnej liczby katastrof**) nastąpiło podczas eksploatacji obiektów budowlanych, w tym:

- **586** katastrof (**90,4% ogólnej liczby katastrof**) w obiektach użytkowanych;
- **22** katastrofy (**3,4% ogólnej liczby katastrof**) po wyłączeniu obiektu budowlanego z użytkowania na podstawie decyzji administracyjnej.

Strukturę przyczyn katastrof ze względu na czas ich wystąpienia (podczas robót budowlanych i podczas eksploatacji obiektu) – zilustrowano na rys. 4, natomiast strukturę katastrof oddzielnie podczas prowadzenia robót i w obiektach eksploatowanych – zilustrowano na rys. 5 i 6.

Z powyższych danych wynika, że najwięcej katastrof budowlanych (ok. 91% ogólnej liczby katastrof) wydarzyło się w czasie użytkowania obiektów budowlanych. Taką tendencję obserwuje się w układzie wieloletnim.

2.4. Struktura katastrof budowlanych ze względu na elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą

Z analizy katastrof budowlanych zaistniałych w Polsce w 2011 r. wynika, że katastrofom ulegały w większości niżej wymienione elementy obiektów budowlanych:

- w **190** przypadkach konstrukcja dachu (29% wszystkich katastrof),
 - w **172** przypadkach pionowe elementy konstrukcyjne (26,5% katastrof),
 - w **67** przypadkach konstrukcje stropów (10% katastrof),
 - w **25** przypadkach pozostałe elementy obiektu (4% katastrof)
- oraz inne obiekty, których zniszczenie jest klasyfikowane jako katastrofa budowlana, np. rusztowania, obudowy wykopu, urządzenia formujące.

W siedmiu przypadkach nie podano informacji dotyczących zniszczonych elementów obiektów budowlanych.

Strukturę katastrof budowlanych ze względu na elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą – zilustrowano na rys. 7.

2.5. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na podmioty dysponujące obiektami, które uległy katastrofie

Z danych za 2011 r. wynika, że katastrofom uległy obiekty, których właścicielami lub inwestorami były:

- osoby fizyczne – **570** katastrof,
- jednostki samorządowe – **17** katastrof,
- podmioty z mieszanym udziałem własnościowym – **21** katastrof,
- wspólnoty mieszkaniowe – **8** katastrof,
- Skarb Państwa – **7** katastrof,
- spółdzielnie mieszkaniowe – **3** katastrofy,
- inne podmioty – **21** katastrof.

Strukturę katastrof budowlanych w podziale na właścicieli lub inwestorów obiektów, które uległy katastrofie – zilustrowano na rys. 8.

2.6. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na rodzaj obiektu

Katastrofom uległy w 2011 r.:

- budynki gospodarcze i inwentarskie – **341** katastrof,
- budynki mieszkalne – **220** katastrof, w tym:
 - **186** katastrof budynków jednorodzinnych,
 - **34** katastrofy budynków wielorodzinnych;
- budynki magazynowe – **23** katastrofy,
- obiekty użyteczności publicznej – **19** katastrof,
- obiekty przemysłowe – **17** katastrof,
- inne budowle – **26** katastrof.

Wśród innych budowli, które uległy katastrofie, znajduje się 1 budowla hydrotechniczna tj. grobla czołowa zbiornika wodnego retencyjnego (wybudowanego w 2001 r.) w m. Biłgoraj, przerwana w dniu 31.07.2011 r. na skutek gwałtownego wezbrania wody, pochodzącej z niezwykle intensywnych opadów deszczu.

Strukturę katastrof budowlanych, z uwagi na rodzaj obiektu – zilustrowano na rys. 9, a strukturę katastrof z uwagi na technologie wykonania obiektów – zilustrowano na rys. 10.

2.7. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na konstrukcję nośną obiektu ulegającego katastrofie

Z danych wprowadzonych do RKB wynika, że w 2011 r. katastrofą objęte były obiekty o konstrukcji nośnej:

- murowanej – **360** katastrof (*55,5 % wszystkich katastrof*),
- drewnianej – **126** katastrof (*19,4 %*),
- mieszanej – **119** katastrof (*18,4%*),
- stalowej – **21** katastrof (*3,2%*),
- żelbetowej prefabrykowanej – **4** katastrofy,
- żelbetowej monolitycznej – **2** katastrofy,
- innej – **16** katastrof.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na konstrukcję nośną obiektu ulegającego katastrofie – zilustrowano na rys. 11.

2.8. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na długość eksploatacji obiektu

Z analizy katastrof budowlanych, które miały miejsce w 2011 r., wprowadzonych do RKB wynika, że katastrofy dotyczyły **608** obiektów w czasie eksploatacji i **40** obiektów podczas prowadzenia robót budowlanych, w tym **21** obiektów, w których realizowano roboty budowlane związane z rozbudową, przebudową, odbudową lub remontem, **1** obiektu w trakcie rozbiórki oraz **18** obiektów nowo budowanych. Zatem analizą pod względem długości eksploatacji obiektów budowlanych, które uległy katastrofom objęto tylko **630** obiektów.

Jednak z uwagi na brak danych w stosunku do 6 obiektów, ostatecznie poddano analizie w tym zakresie **624** obiekty.

I tak struktura wiekowa obiektów budowlanych, które w 2011 r. uległy katastrofie, przedstawia się następująco:

- **30** katastrof dotyczyło obiektów eksploatowanych poniżej 10 lat,
- **125** katastrof dotyczyło obiektów eksploatowanych od 10 do 30 lat,
- **350** katastrof dotyczyło obiektów eksploatowanych od 30 do 70 lat,
- **119** katastrof dotyczyło obiektów eksploatowanych powyżej 70 lat.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na długość eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie – zilustrowano na rys. 12.

2.9. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na wysokość i kubaturę obiektu

Liczba katastrof w obiektach o wysokości:

- do 12 m nad poziomem terenu – **402** katastrofy (*62% wszystkich katastrof*),
- 12 m - 25 m włącznie – **9** katastrof (*1,4% wszystkich katastrof*),
- 25 m - 55 m włącznie – **1** katastrofa,
- powyżej 55 m nad poziomem terenu – **1** katastrofa.

235 katastrofy dotyczyły innych obiektów, dla których wysokość nie była istotnym parametrem (*36,3% wszystkich katastrof*).

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na wysokość obiektu ulegającego katastrofie – zilustrowano na rys. 13.

Pod względem kubaturowym struktura obiektów, które uległy katastrofom wygląda następująco:

- do 1000 m³ – **252** katastrofy,
- 1000 m³ - 10 000 m³ – **93** katastrofy,
- powyżej 10 000 m³ – **10** katastrof,

oraz **293** obiekty niekubaturowe.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na kubaturę obiektu ulegającego katastrofie – zilustrowano na rys. 14.

2.10. Struktura przyczyn wystąpienia katastrof budowlanych w 2011 r.

Do dnia wykonywania niniejszej analizy zakończono **228** postępowań wyjaśniających przyczyny i okoliczności wystąpienia w 2011 r. katastrof budowlanych (*35,2% katastrof zaistniałych w 2011 r.*) i określono nieprawidłowości, które doprowadziły do **306** katastrof budowlanych.

Z wyżej wymienionych **306** katastrof budowlanych:

- 15 katastrof (5%) wystąpiło w czasie prowadzenia robót budowlanych;
- 61 katastrof (20%) nastąpiło w wyniku błędów w procesie utrzymania obiektów budowlanych, w tym:
 - 57,4% katastrof (*35 katastrof*) nastąpiło ze względu na zły stan techniczny obiektu budowlanego,
 - 26,2% katastrof (*16 katastrof*) nastąpiło w wyniku braku kontroli obiektu budowlanego,
 - 6,6% katastrof (*4 katastrof*) nastąpiło w wyniku braku podjęcia wymaganych działań przez właściciela lub zarządcę, wynikających z kontroli obiektu budowlanego,
 - 9,8% katastrof (*6 katastrof*) zaistniało z innych przyczyn.

Z analizy danych dotyczących powyższej liczby 61 katastrof nie wynika, aby przyczyny miały związek z użytkowaniem niezgodnym z przeznaczeniem obiektu lub wynikały z nieprawidłowego wykonania okresowych kontroli obiektu.

230 (75,2%) katastrof budowlanych z analizowanych 306 katastrof nastąpiło w wyniku zdarzeń losowych (kategoria II), w tym:

- 4 katastrofy (1,7%) w czasie prowadzenia robót budowlanych;
- 226 katastrof (98,3%) podczas eksploatacji obiektu.

Z 230 katastrof zaliczonych do kategorii II:

- **162 katastrofy (70% katastrof losowych) zostały wywołane silnymi wiatrami** (*84 katastrofy w woj. łódzkim, 34 katastrofy w woj. lubelskim, 19 katastrof w woj. wielkopolskim, 9 katastrof w woj. świętokrzyskim, 7 katastrof w woj. kujawsko-pomorskim, 4 katastrofy w woj. opolskim, 3 katastrofy w woj. podlaskim, 2 katastrofy w woj. warmińsko-mazurskim*);
- **21 katastrof spowodowały intensywne opady atmosferyczne** (*14 katastrof w woj. wielkopolskim, 3 katastrofy w woj. dolnośląskim, po 2 katastrofy w woj. kujawsko-pomorskim i woj. warmińsko-mazurskim*);
- **13** katastrof spowodowały pożary;
- **7** katastrof było związanych z wylądowaniami atmosferycznymi;

- 4 katastrofy spowodowane zostały osuwiskami ziemi, zjawiskami lodowymi na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych;
- 1 katastrofę wywołały wstrząsy;
- 22 katastrofy zostały spowodowane innymi przyczynami, w tym 10 katastrof na skutek wybuchu gazu (w województwach wielkopolskim, podkarpackim, lubelskim i mazowieckim po 2 katastrofy, a województwach pomorskim i kujawsko-pomorskim po 1 katastrofie).

Największe katastrofy wywołane wybuchem gazu w 2011 r. to:

- wybuch gazu w instalacji gazowej budynków Zespołu Szkół w Kazimierzu Dolnym (w dniu 31.05). Gaz ulotnił się z instalacji w części budynku, gdzie znajdowała się kuchnia i stołówka. Zniszczeniu uległy trzy kondygnacje;
- wybuch gazu w miejscowości Pustynia na Podkarpaciu (w dniu 24.05) zniszczył doszczętnie dwukondygnacyjny jednorodzinny budynek mieszkalny.

2.11. Osoby poszkodowane w katastrofach budowlanych w 2011 r.

Z danych zgromadzonych w GUNB w RKB wynika, że ubiegłym roku na 648 katastrof w 44 katastrofach odnotowano przypadki poszkodowania osób. Poszkodowane zostały 93 osoby, w tym śmiertelnie 25 osób, a 68 osób zostało rannych.

3. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW NADZORU BUDOWLANEGO WPLYWAJĄCA NA LICZBĘ KATASTROF BUDOWLANYCH

Z analizy ruchu budowlanego w Polsce, prowadzonej w GUNB, wynika, że w 2011 r. organy nadzoru budowlanego, wydając ogółem 5561 nakazów rozbiórki, wyeliminowały dużą liczbę obiektów budowlanych, których stan techniczny mógł doprowadzić do katastrof budowlanych.

Trzeba przy tym zaznaczyć, że w porównaniu z 2010 r., w którym wydano 7326 takich nakazów, odnotowano spadek o 24 %, a w porównaniu z rokiem 2009 (5823 nakazy) o 4,5 %. Jednocześnie struktura wydanych w 2011 r. nakazów rozbiórki kształtuje się następująco:

- liczba nakazów spowodowanych samowolami budowlanymi, tj. budową bez pozwolenia (2728 decyzji) zmalała o 15,3 % w stosunku do 2010 r. (3220 decyzji) i o 15,8 % w stosunku do 2009 r. (3239 decyzji) - i stanowi aktualnie 49,1% ogólnej liczby nakazów wydanych w 2011 r.;
- liczba nakazów spowodowanych prowadzeniem budów niezgodnie z warunkami pozwolenia na budowę (907 nakazów) wzrosła o 4,1% w stosunku do 2010 r. (871 decyzji) i zmalała o 5,7% w stosunku do roku 2009 (962 decyzji) - i stanowi aktualnie 16,3 % ogólnej liczby nakazów wydanych w 2011 r.;
- liczba nakazów spowodowanych niewłaściwym utrzymaniem obiektów budowlanych (1926 decyzji) zmalała o 40,5% w stosunku do roku 2010 (3235 decyzji) i wzrosła o 18,7% w stosunku do 2009 r. (1622 decyzje) – i stanowi aktualnie 34,6% ogólnej liczby nakazów wydanych w 2011 r.

Można przypuszczać, że tak znaczący spadek liczby nakazów rozbiórek spowodowanych niewłaściwym utrzymaniem obiektów budowlanych jest efektem:

- 1) wyeliminowania znacznej liczby wyeksploatowanych obiektów budowlanych (zwłaszcza budynków), w tym także obiektów zniszczonych na skutek powodzi, które wydarzyły się w 2010 roku,

- 2) wieloletnich intensywnych kontroli nadzoru budowlanego ukierunkowanych na właściwe utrzymywanie i użytkowanie obiektów budowlanych – zgodnie z art. 61 ustawy - *Prawo budowlane*.

Wśród nakazów rozbiórki dotyczących budynków mieszkalnych dominowały nakazy z tytułu niewłaściwego utrzymania obiektów budowlanych (*art. 67*). Wydano ich 1926, co stanowi 34,6% ogólnej liczby wydanych nakazów.

W 2011 r. wykonano ogółem 3372 rozbiórki, w tym 306 rozbiórek budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2010 r. (3080 rozbiórek) ogólna liczba wykonanych rozbiórek wzrosła o 9,5%, a w porównaniu z rokiem 2009 (3244 rozbiórki) o 4%.

Wśród wykonanych rozbiórek ponad połowę orzeczono z tytułu samowoli budowlanej (*art. 48*) – 1844 rozbiórki (54,7%).

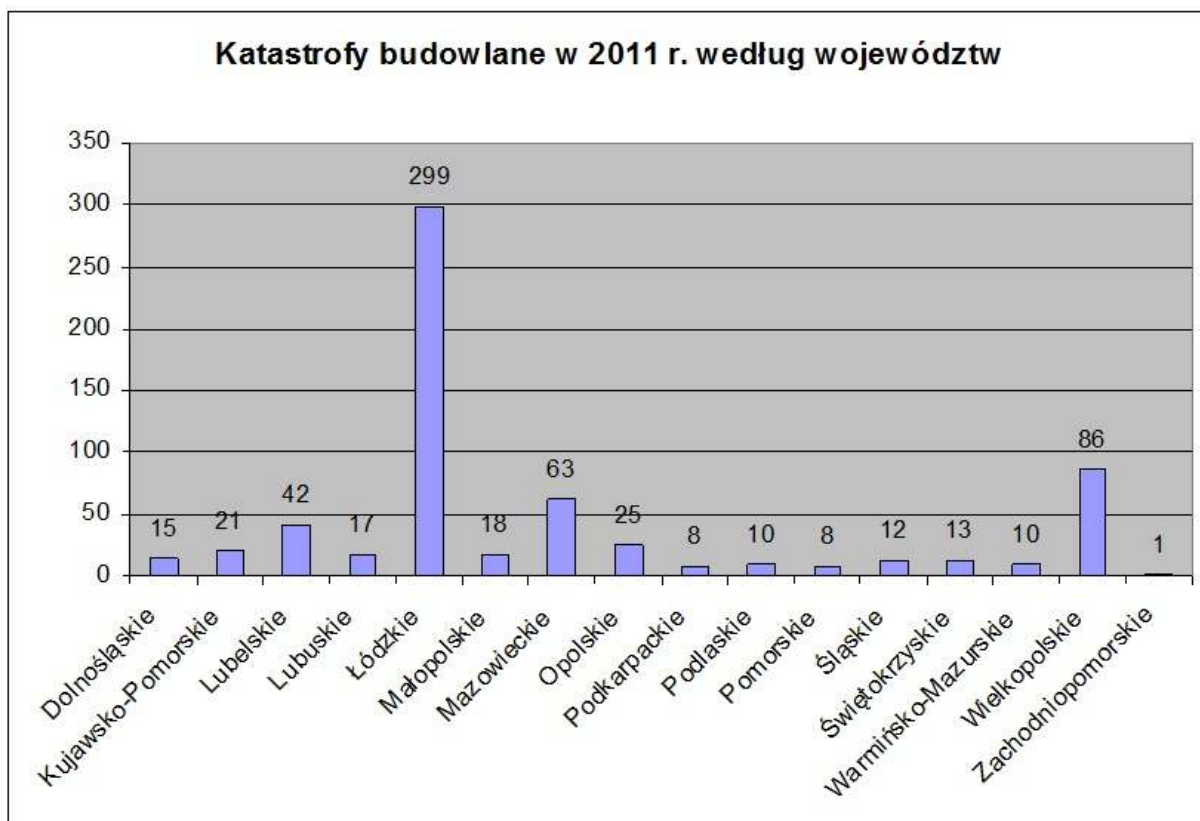
Z powodu realizacji budowy niezgodnie z warunkami pozwolenia (*art. 50a i 51*) orzeczono 224 rozbiórki, co stanowi 6,6% ogólnej liczby wykonanych rozbiórek, a z tytułu niewłaściwego utrzymania obiektów budowlanych (*art. 67*) – 1304 rozbiórki, co stanowi 38,7% ogólnej liczby wykonanych rozbiórek.

306 rozbiórek budynków mieszkalnych obejmowało 253 rozbiórki z tytułu niewłaściwego utrzymania obiektów budowlanych, co stanowi 7,5 % ogólnej liczby wykonanych rozbiórek oraz 46 rozbiórek z tytułu samowoli budowlanej (1,3%) i 7 rozbiórek z tytułu budowy niezgodnie z warunkami pozwolenia (0,2%).

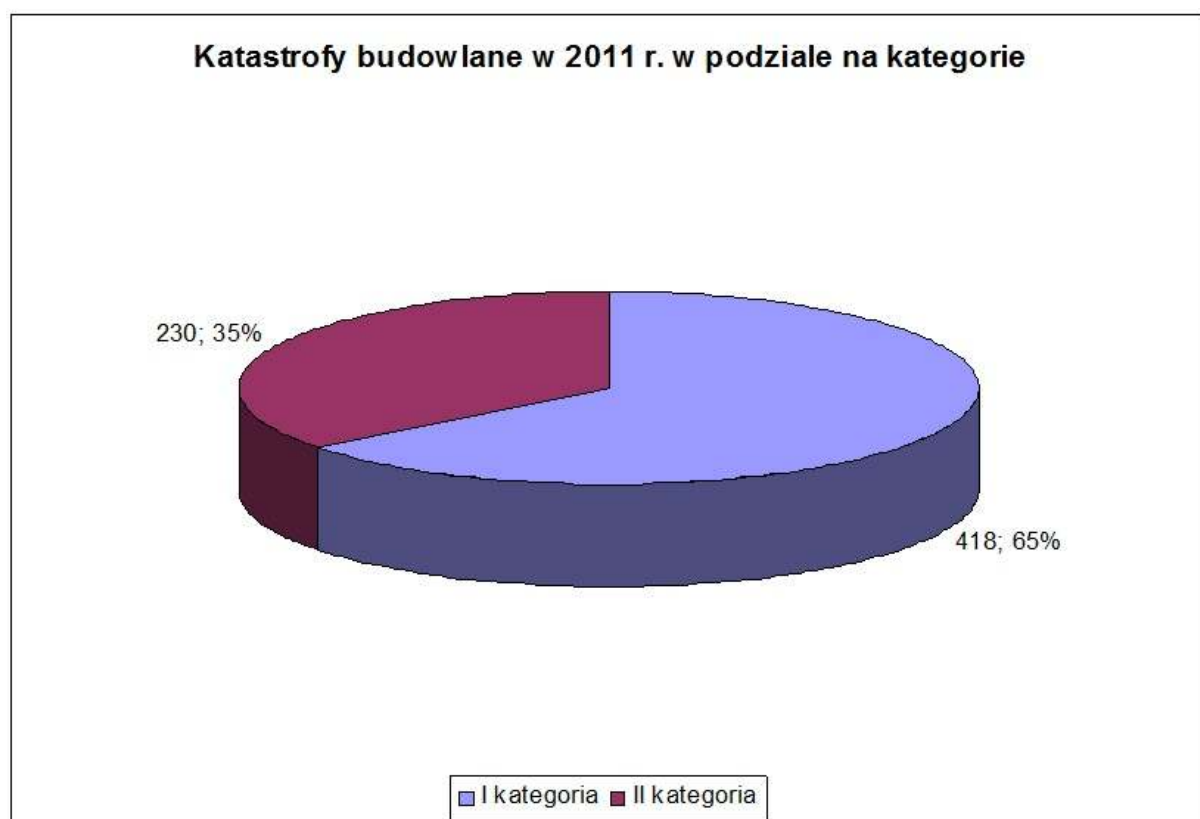
4. PODSUMOWANIE

1. W 2011 r. zarejestrowano 230 katastrof wywołanych przyczynami losowymi, co stanowi około 35% wszystkich katastrof, jakie miały miejsce w tym roku (w 2010 r. stanowiły one 65,4% wszystkich katastrof). Zmniejszenie liczby katastrof budowlanych wywołanych przyczynami losowymi o charakterze klimatycznym wynika z mniejszej liczby ekstremalnych zjawisk klimatycznych i zagrożeń z tym związanych (powodziowych i związanych z huraganowymi wiatrami, które w większej skali wystąpiły tylko w woj. łódzkim i lubelskim).
2. Wśród zdarzeń losowych w 2011 r., podobnie jak w latach 2007-2010, znaczący udział miały katastrofy związane z bardzo silnym wiatrem. W ub. r. z takiej przyczyny wydarzyło się 25% wszystkich katastrof (*162 katastrofy*). Dla porównania w 2010 r. było to 19% wszystkich katastrof – 139 katastrof, w 2009 r. 62% – 124 katastrofy, w 2008 r. 82% – 912 katastrof, a w 2007 r. 77 % – 401 katastrof.
3. W 2011 r. nie było przypadków przejęcia przez wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego oraz przez Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego postępowań wyjaśniających przyczyny i okoliczności katastrof budowlanych.
4. W przypadkach dwóch katastrof budowlanych organy nadzoru budowlanego wystąpiły do organów samorządu zawodowego o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej.

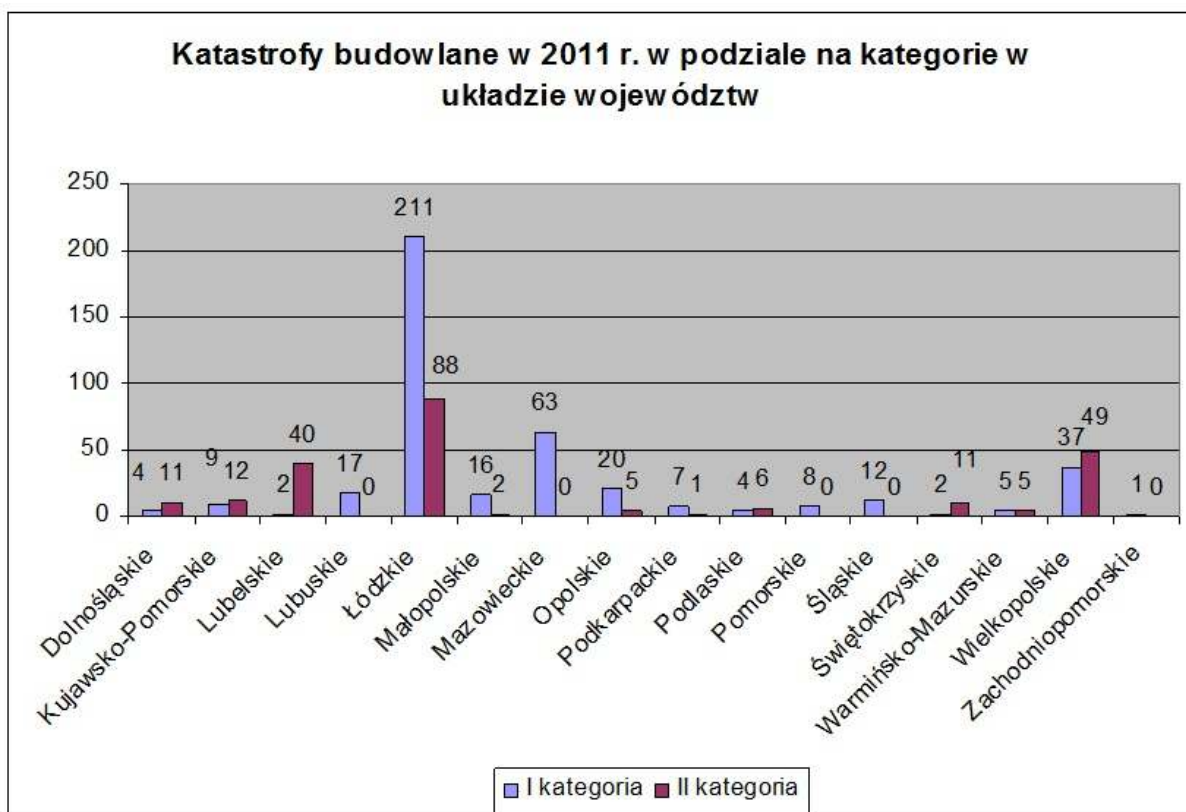
*Opracowano w Departamencie Prawno-Organizacyjnym
marzec 2012 r.*

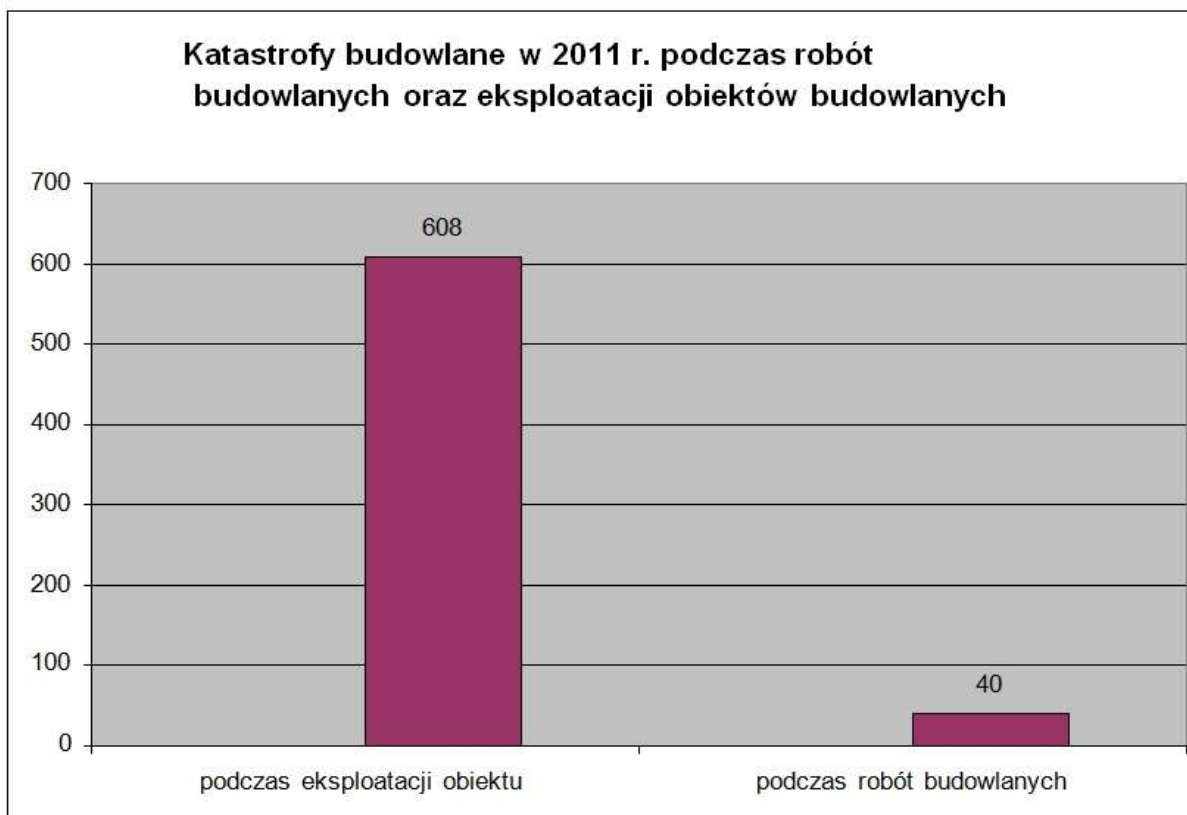
Rys. 1

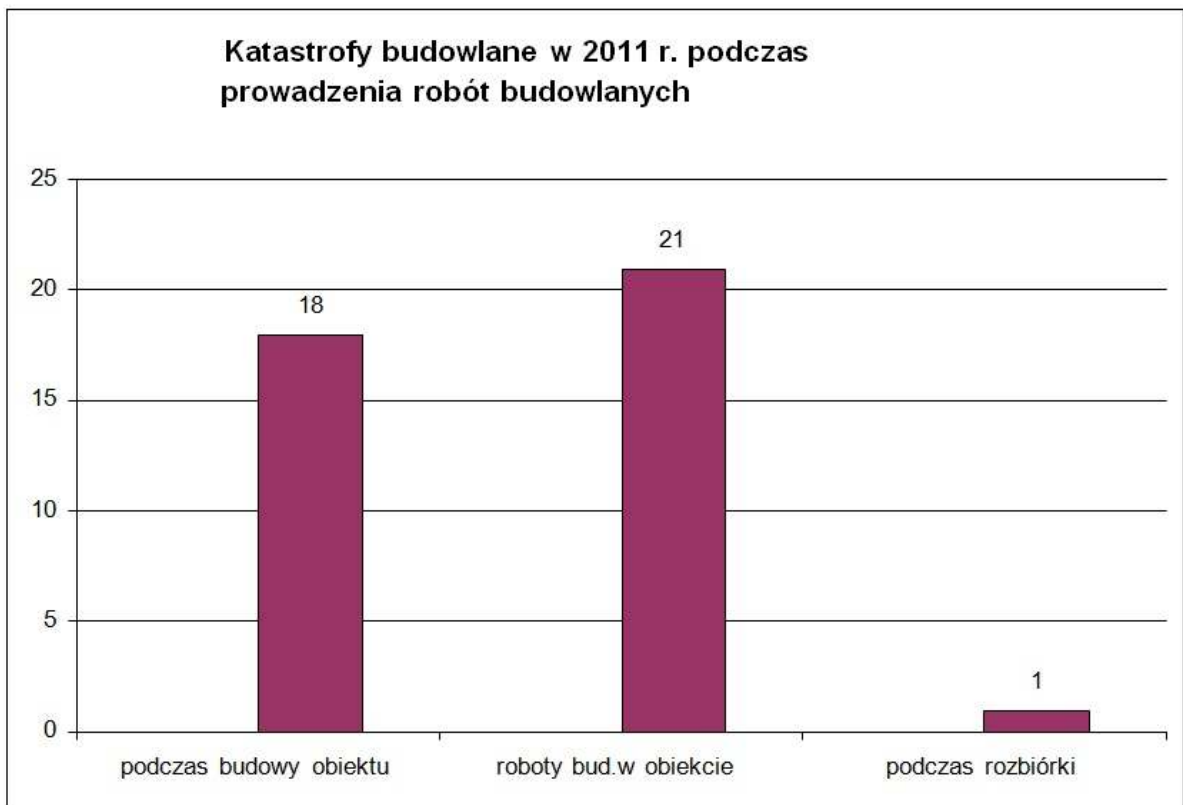
Rys. 2

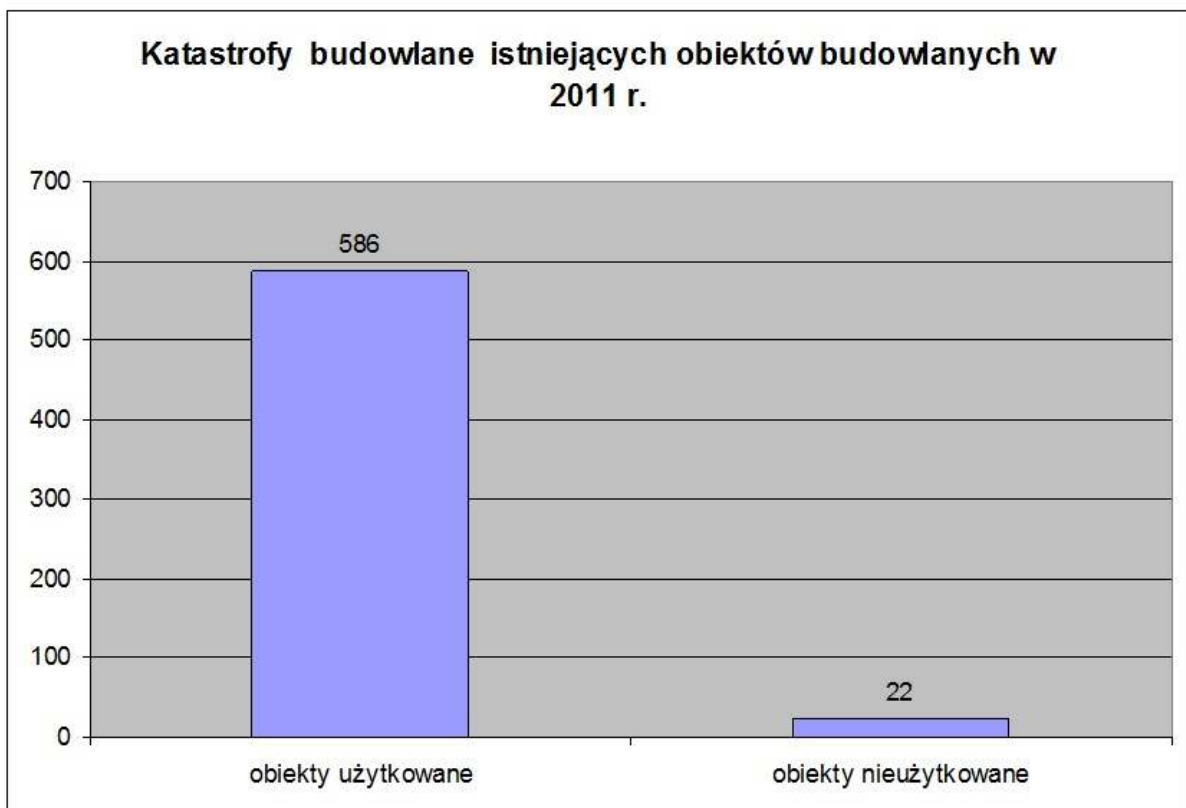
Rys. 3

Rys. 4

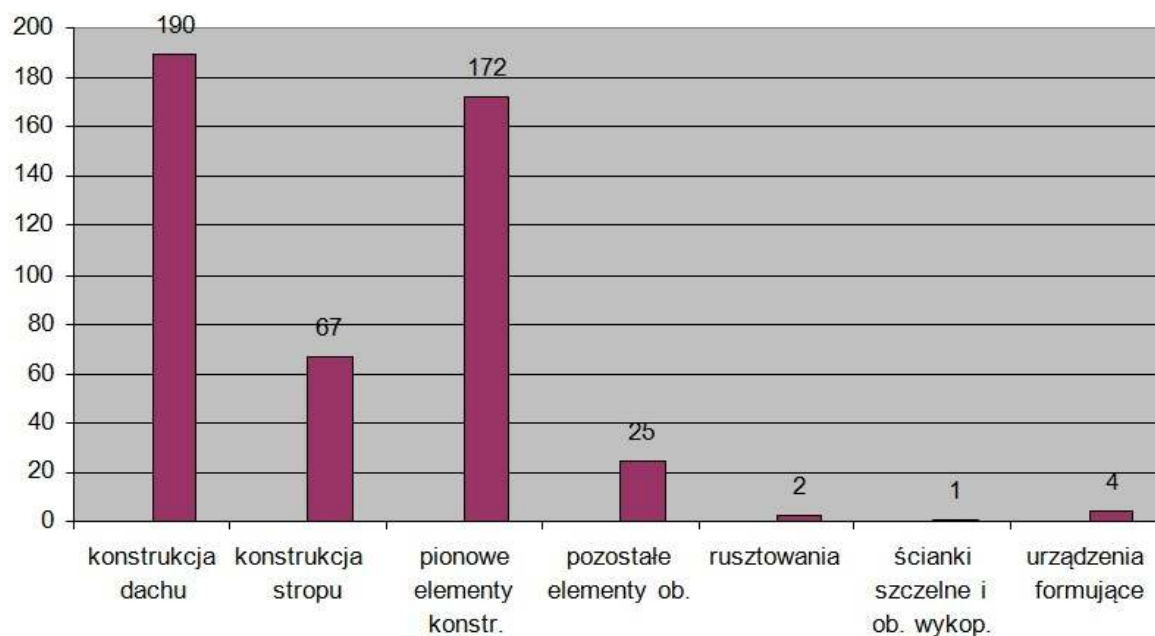

Rys. 5

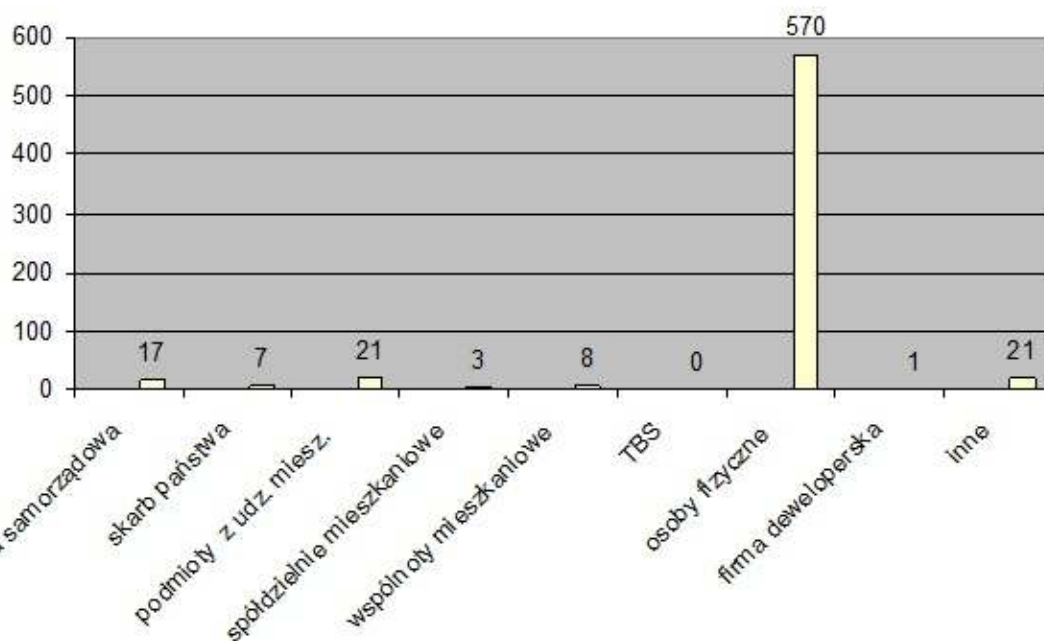
Rys. 6

Elementy obiektów budowlanych objęte zniszczeniem podczas katastrof budowlanych w 2011 r.

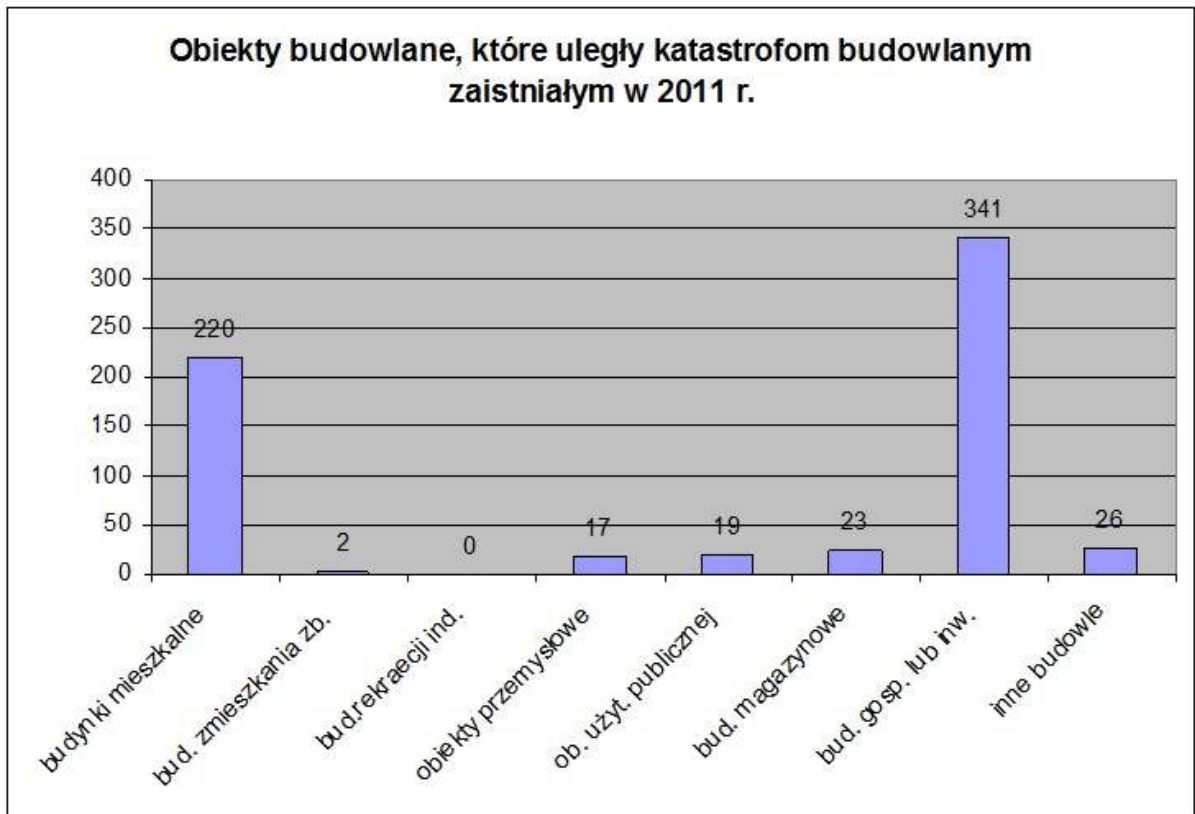

Rys. 7

Podmioty władające obiektami budowlanymi, które uległy katastrofom budowlanym w 2011 r.

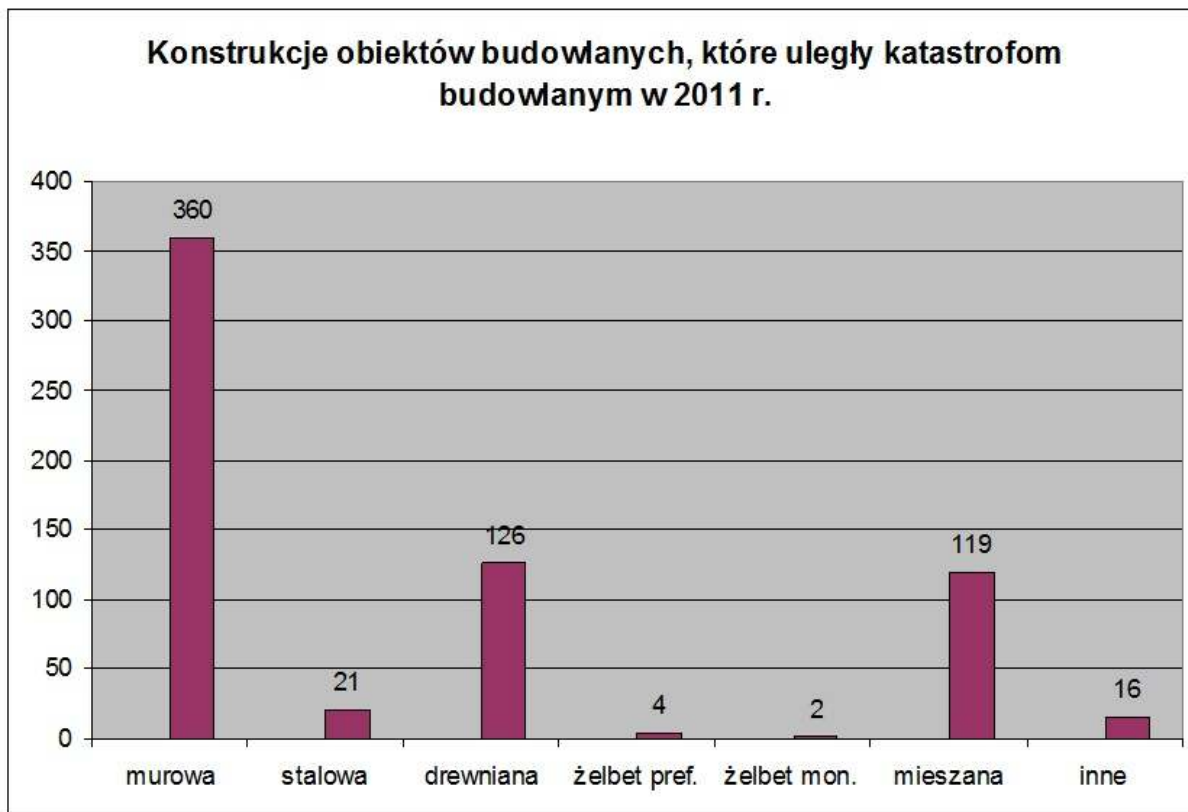
Rys. 8

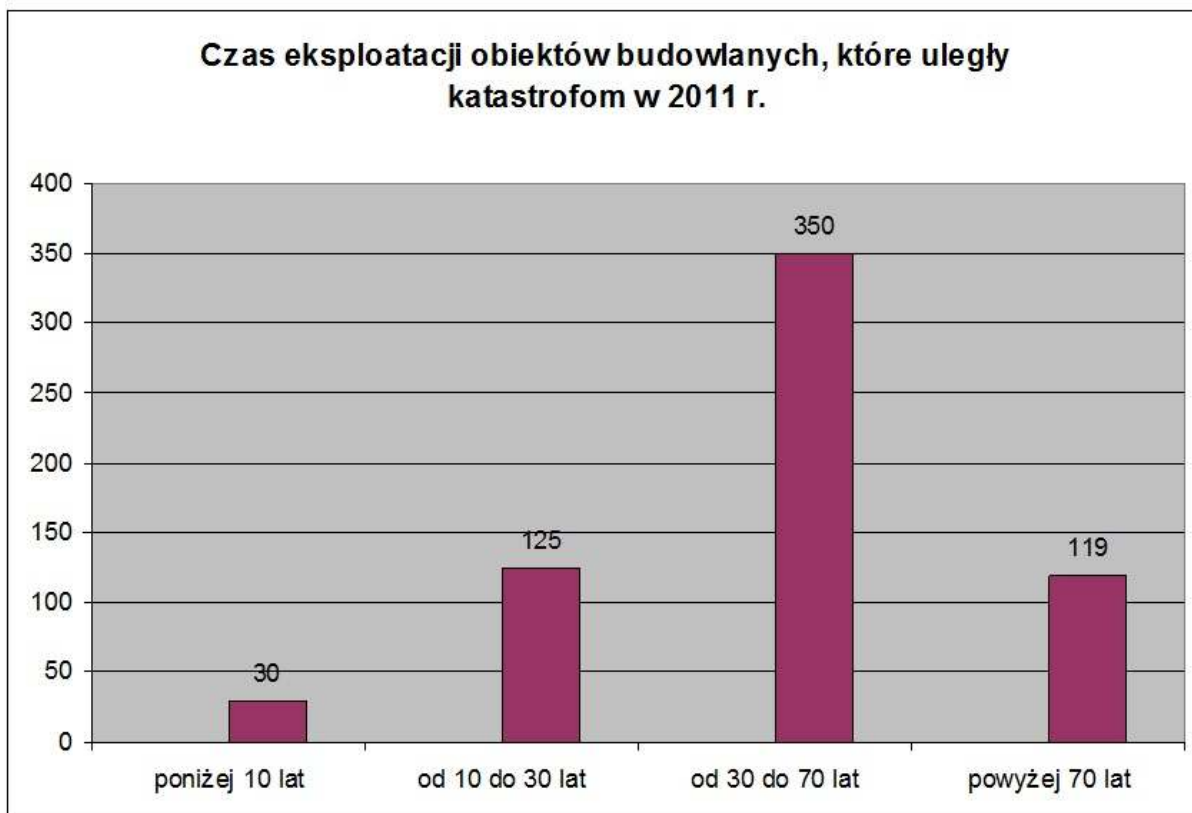
Rys. 9

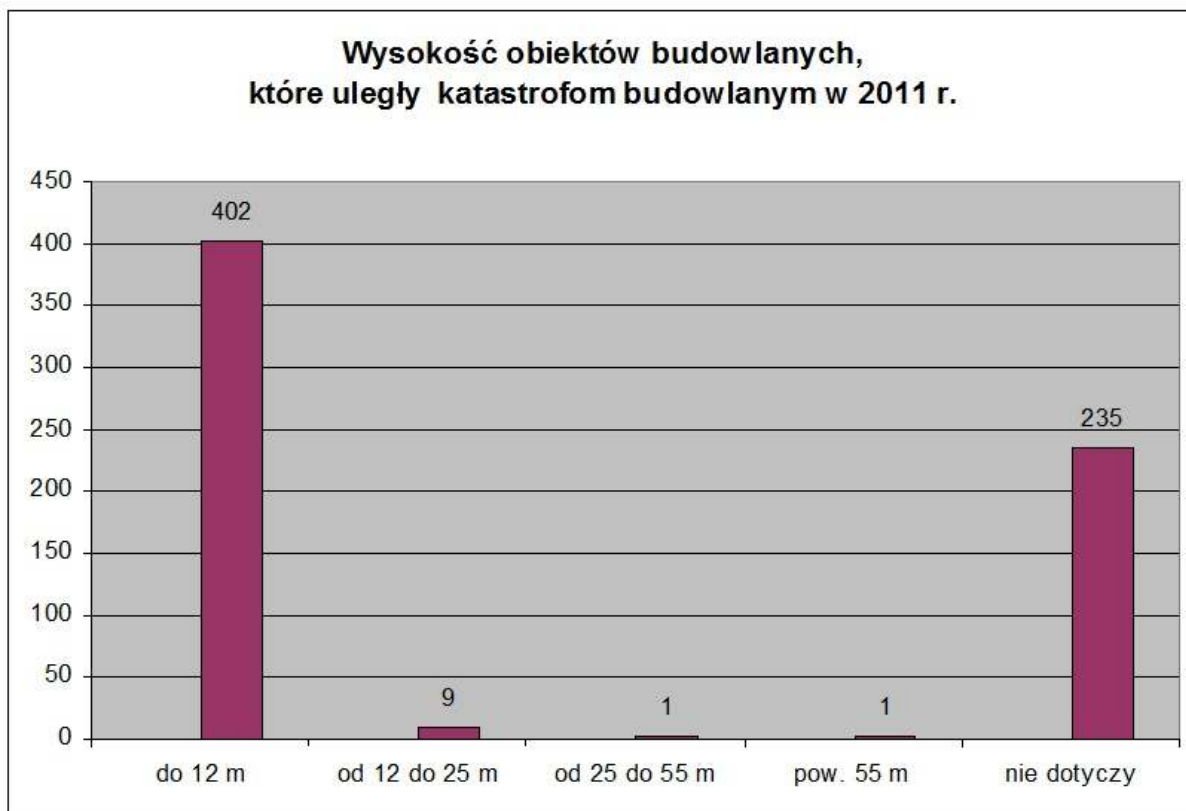
Rys. 10

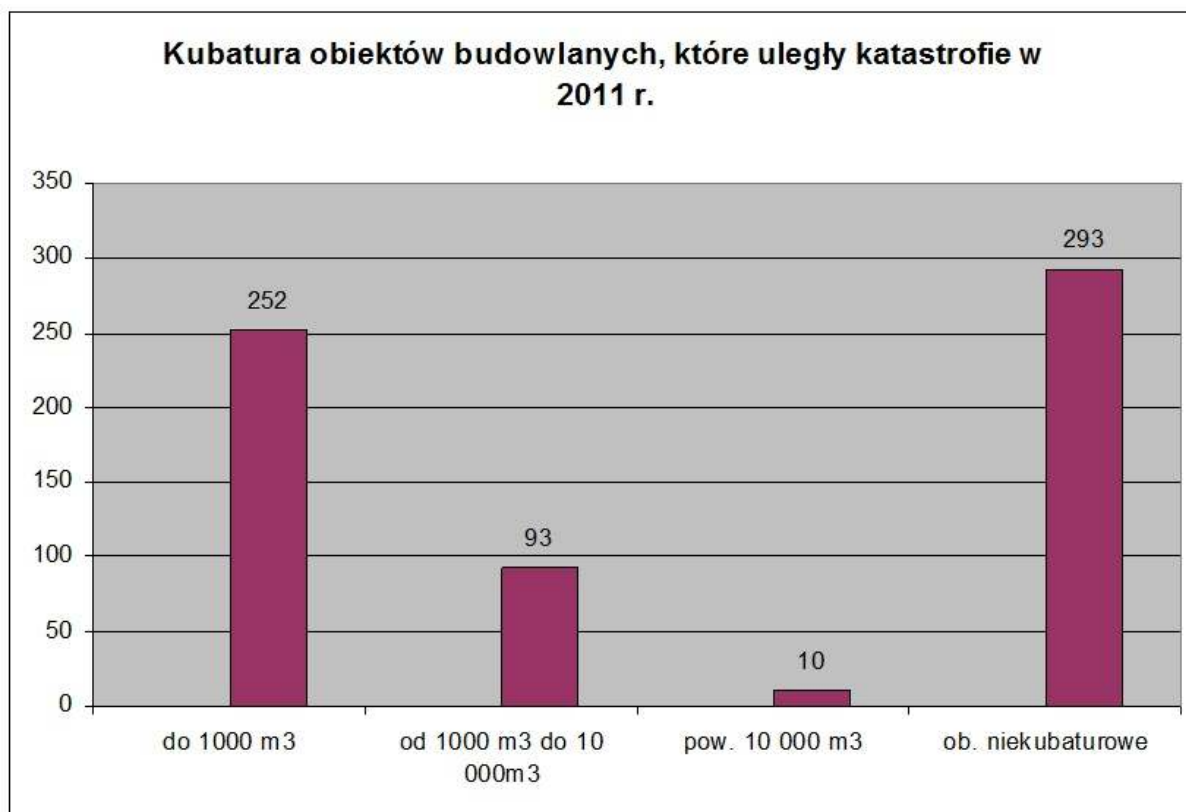
Rys. 11

Rys. 12

Rys. 13

Rys. 14